

Obaveze poslodavca u vezi sa zdravljem zaposlenih po novom Pravilniku

Svi poslodavci na teritoriji Srbije imaju rok do 10. avgusta da donesu plan primene preventivnih mera za sprečavanje širenja koronavirusa, u skladu sa novim pravilnikom koje je donelo Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja.

[Pravilnik o preventivnim merama za bezbedan i zdrav rad za sprečavanje pojave širenje epidemije zarazne bolesti](#) koji moraju da poštuju i poslodavci i zaposleni, stupio je na snagu 11. jula, i poslodavcima je dat rok od 30 dana da sa njime usklade svoje poslovanje, što će kontrolisati inspekcija rada.

Kako je formulacija propisa iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu donekle konfuzna, a kazne kojima se pretilo su visoke, u nastavku smo pripremili uputstvo, namenjeno pre svega OCD, za razumevanje obaveza koje je doneo novi Pravilnik.

*Ako i posle čitanja ovog teksta budete imali nedoumice u vezi vaših zakonskih obaveza, možete se obratiti **Resurs centru**, popunjavanjem [onlajn formulara](#) koji se nalazi na našem veb-sajtu. [Platforma Resurs centra](#) je mesto gde možete dobiti sve informacije koje su neophodne za dobro funkcionisanje i rad udruženja građana i neformalnih grupa, kao i usluge i programe za izgradnju kapaciteta i javno zastupanje u Srbiji.*

Koje su obaveze poslodavaca?

Ovim pravilnikom su svi poslodavci na teritoriji Srbije obavezani da do 10. 08. 2020. donesu plan primene mera za sprečavanje pojave i širenja epidemije zarazne bolesti, koji predstavlja sastavni deo akta o proceni rizika. Ispunjenje ove obaveze nadziraće Inspektorat za rad, koji je takođe nadležan da proverava poštovanje drugih mera iz oblasti bezbednosti i zaštite zdravlja zaposlenih. Iako Pravilnikom nisu propisane kaznene mere, jesu [Zakonom o bezbednosti i zdravlju na radu](#). Za poslodavce visina kazne može iznositi milion dinara, a manjim iznosima za nepoštovanje propisa mogu biti kažnjeni i zaposleni.

Šta plan mora da sadrži?

U skladu sa pravilnikom, plan mora da obuhvata:

- preventivne mere i aktivnosti kako bi se sprečila pojava zaraze;
- zaduženje za sprovođenje i kontrolu poštovanja tih mera;
- mere i aktivnosti u slučaju pojave zaraze.

O kakvim preventivnim merama se radi?

Poslodavac je dužan da svojim planom obezbedi primenu svih preventivnih mera koje su nabrojane u Pravilniku, kao i da se pridržava svih daljih preporuka epidemiologa. U preventivne mere spada, recimo, **uvođenje rada u smenama**, kako bi se što je više moguće smanjio broj zaposlenih koji su u bliskom fizičkom kontaktu. Takođe, preventivnu meru predstavlja i **pojačana higijena, čišćenje prostorija i radnih površina, redovno provetravanje**, kao i **obezbeđivanja dovoljne količine sapuna, ubrusa i dezinfekcionih sredstava za sve zaposlene**(član 5, stav 1),

NAPOMENA: Iako Pravilnik ne predviđa sankciju za poslodavce koji ga se ne pridržavaju, po Zakonu o bezbednosti i zdravlju na radu, poslodavcu koji ne obezbedi preventivne mere radi zaštite života i zdravlja zaposlenih, odnosno koji za njihovu primenu ne izdvoji potrebna finansijska sredstva, preti **prekršajna kazna** u iznosu **od 800.000 do 1.000.000 dinara**.(član 69, stav 1, tačka 2)

Ko kontroliše da li se ove mere poštuju?

Proveru efikasnosti primene ovih mera obavlja **lice za bezbednost i zdravlje na radu**. Takvo lice mora da postoji u svakom radnom kolektivu, i svaki poslodavac ima zakonsku obavezu da ga imenuje pismenim aktom. Ukoliko to ne uradi, čini **prekršaj**, i može mu se izreći kazna **od 800.000 do 1.000.000 dinara**.(član 69, stav 1, tačka 5)

Kao lice za bezbednost i zdravlje na radu poslodavac može da odredi svog zaposlenog, pod uslovom da on ili ona imaju položen stručni ispit o praktičnoj osposobljenosti za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu, a u tu svrhu može da angažuje i preduzetnika ili pravno lice koji za to imaju posebnu licencu. **Ovu ulogu poslodavac može da dodeli i sam sebi**, ako ima položen stručni ispit, ili ako ima manje od dvadeset zaposlenih, i obavlja jednu od delatnosti koje su taksativno nabrojane u članu 37. Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu, u koje spadaju i delatnosti iz sektora S, odnosno "ostale uslužne delatnosti", među kojima su i **delatnosti udruženja**. U tom slučaju, on poslove bezbednosti na radu može da obavlja i bez stručnog ispita. Ako kao lice za bezbednost i zdravlje na radu poslodavac imenuje nekoga ko nema stručni ispit, a za tu osobu je propisano da ga mora imati, ili angažuje nekoga sa strane ko nije propisno licenciran za obavljanje ovih poslova, biće kažnjen kao da na ovu poziciju nije imenovao nikoga – novčanom kaznom **od 800.000 do 1.000.000 dinara**(član 69, stav 1, tačke 26 i 27).

Po pravilniku, lice za bezbednost i zdravlje na radu je dužno da **učestvuje u izradi plana primene mera**, i da **priprema pisane instrukcije za ostale zaposlene u cilju zaštite od epidemije**. Takođe, obaveze ovog zaposlenog su i da **kontroliše primenu mera koje su utvrđene**, kao **ikorišćenje sredstava i opreme za ličnu zaštitu na radu**. Potrebno je i da **sarađuje sa državnim organima** i da im **daje potrebna obaveštenja o primeni preventivnih mera**(član 7). Za lice za bezbednost i zdravlje na radu koje ne ispunjava svoja zaduženja Zakonom o bezbednosti i zdravlju na radu je propisana prekršajna kazna u iznosu **od 20.000 do 50.000 dinara** (član 74).

Koje su obaveze zaposlenih?

Zaposleni ima obavezu da se pridržava svih preventivnih mera koje poslodavac predvidi u skladu sa Pravilnikom, kako bi sačuvao svoje zdravlje i zdravlje svojih kolega. Između ostalog, dužan je da se **pojačano brine o svojoj higijeni**, da **pravilno i redovno pere ruke** i da **drži svoje radno mesto čistim**. Ima obavezu i da **koristi propisana sredstva i opremu za ličnu zaštitu**, i da njima pažljivo rukuje. **Čim primeti neku nepravilnost ili opasnost koja bi mogla da ugrozi njegovo zdravlje, ili zdravlje drugih zaposlenih, trebalo bi o tome odmah da obavesti poslodavca (član 8)**. Ako ne bude ispunio bilo koju od navedenih obaveza, po Zakonu o bezbednosti i zdravlju na radu mu prethodi novčana kazna za prekršaj u iznosu **od 10.000 do 20.000 dinara (član 75.)**

Šta raditi ako zaposleni oboli od virusa korone?

Pored gore navedenih, Pravilnik propisuje i posebne preventivne mere u slučaju **dadodje do pojave zarazne bolesti među zaposlenima**, kako bi se sprečilo dalje širenje zaraze na radnom mestu. Tako, on nalaže da se **prostor u kome je boravio zaposleni koji je zaražen redovno fizički i hemijski dezinfikuje i provetrava**. Takođe, potrebno je i da se **poštuju procedure ulaska i izlaska u prostorije, koriste propisana sredstva i oprema za ličnu zaštitu, ipoštuju druge mere zaštite tokom procesa rada**. Dalje, potrebno je **ograničiti kontakte zaposlenih iz organizacione jedinice u kojoj je boravio zaraženi zaposleni sa ostatkom kolektiva**, u onoj meri u kojoj je to moguće, a primenjuju se i sve druge mere po preporuci epidemiologa (*član 5, stav 2*).

Šta je akt o proceni rizika?

Zakon o bezbednosti i zdravlju na radu poslodavce obavezuje da donesu **akt o proceni rizika**, i da ga menjaju svakim put kada se pojave nove opasnosti po zdravlje njihovih zaposlenih. Plan o primeni preventivnih mera koji je predviđen Pravilnikom čini njegov sastavni deo. Akt o proceni rizika je osnovni i najvažniji dokument čije donošenje propisuje Zakon o bezbednosti i zdravlju na radu, i on sadrži opis procesa rada, sa procenom rizika od povreda, odnosno oštećenja zdravlja na radnom mestu, i mere za otklanjanje ili smanjivanje istog.

Svaki poslodavac koji ima barem jednog zaposlenog sa kojim ima zasnovan radni odnos je u obavezi da u pismenoj formi donese akt o proceni rizika za svako radno mesto u radnoj okolini, i da ga izmeni u slučaju pojave svake nove opasnosti i promene nivoa rizika u procesu rada (*član 13, stav 1-2*). Ako to ne uradi, on čini **prekršaj**, za koji je zaprećena kazna od **800.000 do 1.000.000 dinara (član 69, stav 1, tačka 3)**.

Kako se donosi akt o proceni rizika?

Procena rizika se vrši u skladu sa [Pravilnikom o preventivnim merama za bezbedan i zdrav rad za sprečavanje pojave širenje epidemije zarazne bolesti](#), i sprovodi je lice koje u odluci o pokretanju postupka procene rizika kao odgovorno imenuje poslodavac (*član 18*). Kao i kod izbora lica za bezbednost i zdravlje na radu, to može biti zaposleni koji ima položen stručni ispit o praktičnoj osposobljenosti za obavljanje poslova bezbednosti i zdravlja na radu, a poslodavac u tu svrhu može da angažuje i licenciranog preduzetnika ili pravno lice.

Odgovorno lice za sprovođenje procene rizika može biti i sam poslodavac, ako ima položen stručni ispit, ili ako ima manje od dvadeset zaposlenih, i obavlja jednu od delatnosti koje su taksativno nabrojane u članu 37 Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu, u koje spadaju i delatnosti iz sektora S, odnosno "ostale uslužne delatnosti" -- među kojima su i delatnosti udruženja. U tom slučaju, on ne mora da ima položen stručni ispit. Ako ovo zaduženje poslodavac poveri nekome ko nema stručni ispit, a taj uslov je predviđen zakonom, ili angažuje nekoga sa strane ko nije propisno licenciran za obavljanje ovih poslova, biće kažnjen novčanom kaznom **od 800.000 do 1.000.000 dinara** (član 69, stav 1, tačke 26 i 27).

Koje su druge obaveze poslodavca u pogledu zaštite zdravlja zaposlenih?

Obaveze poslodavca iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu su veoma brojne i kompleksne, i ne mogu se obuhvatiti ovim tekstom. Pored akta o proceni rizika, Zakon o bezbednosti i zdravlju na radu poslodavcima nalaže da **prava, obaveze i odgovornosti u vezi s bezbednošću na radu urede i opštim aktom**. To može biti pravilnik ili kolektivni ugovor, a **poslodavac koji ima manje od deset zaposlenih ne mora da donosi zaseban akt**, već ova prava i obaveze može da uvrsti u odredbe ugovora o radu koji pojedinačno sklapa sa svakim zaposlenim (član 14). Ova obaveza je takođe sankcionisana prekršajnom kaznom, i poslodavcu koji na ovaj način ne uredi mere zaštite na radu preti novčana kazna u iznosu od **800.000 do 1.000.000 dinara** (član 69, stav 1, tačka 4).